

243. САСТАНАК СЕКЦИЈЕ ЗА ИСТОРИЈУ МЕДИЦИНЕ СЛА ПРИЛОЗИ ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКЕ МЕДИЦИНЕ LXVII

САЖЕТАК ПРЕДАВАЊА

Василије Ракић родио се 1750. године у Земуну у сиромашној породици грчко-цинцарског порекла. Тамо је похађао српско-грчку школу при новоподигнутој Николајевској цркви. Због веома скромног материјалног стања Василије није могао да се посвети школовању, већ је младост и део зрелог доба провео као шегрт, калфа и трговац у Земуну, Темишвару и Трсту. Монашки постриг прима у сремском манастиру Фенек (1786), када добија монашко име Викентије. Убрзо је рукоположен за ђакона и свештеника у Сремским Карловцима. Иако аутодидакт постао је један од најобразованијих људи свога времена чија су дела утицала на генерације читалаца. Цео његов животни пут обележен је константном жељом за учењем, усавршавањем, али и потребом да своја знања пренесе другима. Као дете научио је грчки, током учења трговинског заната румунски и италијански. По избијању аустријско-турског рата 1788. постаје војни свештеник који већи део рата проводи у Шапцу при гарнизону радећи и као месни парох. По окончању рата враћа се у Фенек где ће бити изабран за игумана (1796). Парох цркве Св. Спиридона у Трсту постаје 1798. и ту ће бити све до 1810. када на позив Доситеја Обрадовића долази у устаничку Србију на чело новоосноване Богословије. По пропасти устанка повлачи се у манастир Фенек, где ће се и упокојити 1818. године. Викентије је био изузетно плодан писац и преводилац. Током живота написао је и објавио безмало 30 дела. Прво дело „Камен соблазни“ написао је 1797. Његово најпознатије дело је „Жртва Аврамова“ (Будим 1799). Писао је и поучно-морализаторска дела попут „Цвета добродетељи“ (Будим 1800) или „Краткаје бесједе о злоупотребленији дувана (Венеција 1810).

Преводећи с италијанског књигу о порочним забавама и играма, а увидевши да неће имати довољно новца да је целу одштампа одлучио је да објави одломак под насловом „Краткаја бесједа о злоупотребленију дувана“. Викентије у свом трактату говори да је пушење дувана не мало зло, велики порок и много штодљиво за људе који у дувану уживају. Његова аргументација је етичка, естетичка, економска и делом медицинска. О директној штети употребе дувана са аспекта здравља, Викентије говори позивајући се на дело Јоакима Вујића „Јестествословије“ (Будим 1809) у коме Вујић саветује децу да не пуши, јер због пушења „сок из персију своји избацу, пак најпосле тако ослабе да морају умрети“. Етички разлози садржани су у критици свештенства и монаштва које пре него се умије и Богу помоли, већ пали лулу и ужива у тој „ђаволској работи“. Естетички разлози су пре свега смрад оних који пуше и гад оних који шмрчу бурмут, и којима је вечито уфлекана одећа од катрана који избацују. Економски разлози су велики трошак који имају уживаоци дувана, али и штета која настаје када пушач заспи па запаљена лула изазове пожар који уништи кућу или који други објекат. Ракић наводи и примере таквих несрећа.

Значај дела Викентија Ракића огледа се у чињеници да је на српском језику штампана књига о штетности пушења у време када је пушење било незаобилазни део живота људи широм Европе, и када се није говорило о штетности дувана, већ о његовој корисности. Такав дискурс пропагирања пушења трајао је све до седамдесетих година XX века.